

D-PRESS SERVICES
nashriyoti

www.d-pressa.com

Respublika konferensiya

Barqaror rivojlanishda ilm-fan va
innovatsion yondashuvlarning roli

2026

A P R E L

Google Scholar

“Barqaror rivojlanishda ilm-fan va innovatsion yondashuvlarning roli” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to‘plami. - J.: “D-PRESS SERVICES nashriyoti”, 2026.

Mazkur respublika ilmiy-amaliy konferensiya “Barqaror rivojlanishda ilm-fan va innovatsion yondashuvlarning roli” mavzusiga bag‘ishlangan bo‘lib, unda zamonaviy jamiyat taraqqiyotining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblangan barqaror rivojlanish konsepsiyasini ta‘minlashda ilm-fan, innovatsiya va ilg‘or texnologiyalarning ahamiyati keng yoritiladi. Konferensiya doirasida iqtisodiyot, ta‘lim, ekologiya, axborot texnologiyalari, ijtimoiy soha va boshqa yo‘nalishlarda olib borilayotgan ilmiy tadqiqotlar natijalari, ilg‘or tajribalar hamda innovatsion yondashuvlar muhokama qilinadi.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur‘atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e‘tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarini qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma‘ruza tezislarini to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Tadbirning asosiy maqsadi – ilmiy ishlanmalar va amaliyot o‘rtasidagi integratsiyani kuchaytirish, innovatsion faoliyatni rivojlantirish, barqaror iqtisodiy o‘rtni ta‘minlash hamda jamiyatning ijtimoiy va ekologik muammolariga samarali yechimlar ishlab chiqishga ko‘maklashishdan iborat. Shuningdek, konferensiya ilmiy hamkorlikni kengaytirish, yosh tadqiqotchilarni qo‘llab-quvvatlash va ilmiy salohiyatni oshirishga xizmat qiladi.

Konferensiya natijalari sifatida ilg‘or ilmiy g‘oyalar, taklif va tavsiyalar shakllantiriladi hamda ularni amaliyotga joriy etish mexanizmlarini ishlab chiqish ko‘zda tutiladi. Mazkur anjuman ilm-fan, ta‘lim va ishlab chiqarish integratsiyasini mustahkamlash orqali barqaror rivojlanishning muhim omillarini aniqlash va rivojlantirishga qaratilgan.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma‘ruza tezislarining mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

GLOBAL TA'MINOT ZANJIRLARIDA LOGISTIKA TIZIMLARINING TRANSFORMATSIYASI VA ISHLAB CHIQUARISH SAMARADORLIGIGA TA'SIRI

i.f.n., dots. Ko'chimov Abdujamil Hamraqulovich

O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali dotsenti

Toshboyev Arslonbek Abdumalik o'g'li

O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali magistranti

arslonbektoshboev@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada global ta'minot zanjirlarining zamonaviy rivojlanish bosqichida logistika tizimlarining rivojlanish jarayoni va o'zgarishi hamda uning ishlab chiqarish samaradorligiga ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy e'tibori logistika va ishlab chiqarish o'rtasidagi an'anaviy bog'liqlikni qayta ko'rib chiqish va ularni yagona muvofiqlashtirilgan boshqaruv tizimi sifatida shakllantirish zaruratiga qaratilgan. Maqolada logistika tizimi faqat xizmat ko'rsatuvchi mexanizm emas, balki ishlab chiqarish jarayonlarini belgilovchi strategik omil sifatida asoslanadi. Shuningdek, global ta'minot zanjirlarida moslashuvchanlikni ta'minlash, resurslardan samarali foydalanish va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishda logistika tizimlarining o'rni yoritiladi. Tadqiqot natijalari logistika va ishlab chiqarishni integratsiyalashtirgan holda boshqarish zamonaviy iqtisodiyotda yuqori samaradorlikka erishishning muhim sharti ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Global logistika, ta'minot zanjiri, ishlab chiqarishni tashkil etish, logistika transformatsiyasi, ishlab chiqarish samaradorligi, muvofiqlashtirilgan boshqaruv, resurs optimallashtirish, logistika integratsiyasi.

Zamonaviy global iqtisodiyotda ishlab chiqarish va logistika o'rtasidagi munosabatlar tubdan o'zgarib bormoqda. Ilgari ishlab chiqarish asosiy jarayon sifatida qaralib, logistika unga xizmat qiluvchi yordamchi tizim sifatida talqin qilingan bo'lsa, bugungi kunda bu yondashuv o'z dolzarbligini yo'qotmoqda. Buning asosiy sababi — global ta'minot zanjirlarining murakkablashuvi, bozor talabining o'zgaruvchanligi va resurslar harakatining jadallashuvi bilan bog'liqdir.

Hozirgi sharoitda logistika tizimi oddiygina transport yoki yetkazib berish jarayonlarini tashkil etishdan iborat emas. U butun ishlab chiqarish tizimining samaradorligini belgilovchi muhim omilga aylanib bormoqda. Chunki ishlab chiqarish jarayoni o'z mohiyatiga ko'ra resurslar harakati bilan chambarchas bog'liqdir. Xom ashyo yetib kelmasa ishlab chiqarish to'xtaydi, tayyor mahsulot o'z vaqtida yetkazilmasa esa bozor yo'qotiladi. Demak, logistika ishlab chiqarishning tashqi emas, balki ichki omiliga aylanmoqda.

Shunga qaramasdan, amaliyotda hali ham ishlab chiqarish va logistika alohida tizim sifatida boshqariladi. Ishlab chiqarish rejalari oldindan belgilanadi, logistika esa ushbu rejalarga moslashishga majbur bo'ladi. Bu esa tizimda nomutanositliklarni

keltirib chiqaradi. Masalan, ortiqcha ishlab chiqarish zaxiralar ortishiga olib keladi, logistika esa bu zaxiralarni saqlash va tashish bilan bog'liq qo'shimcha xarajatlarni oshiradi. Aksincha holatda esa logistika imkoniyatlari yetarli bo'lmagani sababli ishlab chiqarish to'liq quvvatda ishlay olmaydi.

Mazkur muammo global ta'minot zanjirlarida ayniqsa yaqqol namoyon bo'ladi. Sababi, bugungi kunda ishlab chiqarish bir hududda, xom ashyo boshqa hududda, iste'molchilar esa uchinchi hududda joylashgan bo'lishi mumkin. Bu esa logistika tizimini nafaqat murakkab, balki strategik jihatdan muhim elementga aylantiradi. Shu bois logistika tizimini transformatsiya qilish zarurati yuzaga keladi.

Logistika transformatsiyasi deganda, uni an'anaviy xizmat ko'rsatish funksiyasidan chiqarib, ishlab chiqarish bilan integratsiyalashgan boshqaruv tizimiga aylantirish tushuniladi. Bunda logistika jarayonlari ishlab chiqarishdan keyin emas, balki u bilan birgalikda rejalashtiriladi. Bu yondashuv logistika va ishlab chiqarish o'rtasidagi chegaralarni yo'q qiladi va ularni yagona tizimga aylantiradi.

Bunday tizimni muvofiqlashtirilgan boshqaruv modeli sifatida tavsiflash mumkin. Ushbu modelda ishlab chiqarish hajmi logistika imkoniyatlariga mos ravishda belgilanadi, zaxiralar esa minimal darajada ushlab turiladi. Yetkazib berish tezligi esa ishlab chiqarish siklining ajralmas qismi sifatida qaraladi. Natijada tizim yanada moslashuvchan va samarali bo'ladi.

Global ta'minot zanjirlarining eng katta muammolaridan biri bu — noaniqlikdir. Talabning keskin o'zgarishi, transportdagi uzilishlar yoki tashqi iqtisodiy omillar butun tizim faoliyatiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. An'anaviy tizimlarda bu muammo ko'proq zaxira yig'ish orqali hal qilinadi. Biroq bu yondashuv uzoq muddatda iqtisodiy jihatdan samarasiz hisoblanadi. Chunki ortiqcha zaxira kapitalning muzlab qolishiga va saqlash xarajatlarning ortishiga olib keladi.

Zamonaviy logistika tizimlari esa bu muammoni boshqacha hal qiladi. Ular zaxiralarni ko'paytirish emas, balki tizim tezligini oshirish orqali samaradorlikka erishadi. Ya'ni mahsulotni tezroq harakatlantirish, jarayonlarni tezkor muvofiqlashtirish va real vaqt rejimida qaror qabul qilish asosiy ustuvorlikka aylanadi.

Bu esa ishlab chiqarish samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Eng avvalo, ishlab chiqarish jarayonlari ortiqcha to'xtalishlarsiz amalga oshiriladi. Resurslar aniq va o'z vaqtida yetkazib beriladi. Natijada ishlab chiqarish sikli qisqaradi, mahsulot tannarxi kamayadi va korxonaning raqobatbardoshligi oshadi.

Shu bilan birga, logistika tizimi ishlab chiqarish uchun "yo'naltiruvchi signal" vazifasini bajaradi. Ya'ni talab o'zgarishi yoki yetkazib berishdagi muammolar oldindan aniqlanadi va ishlab chiqarish jarayoni shunga mos ravishda moslashtiriladi. Bu esa tizimni reaktiv emas, balki proaktiv holatga olib keladi.

Ishlab chiqarishni alohida ichki jarayon sifatida emas, balki tashqi muhit bilan uzviy bog'liq tizim sifatida ko'rib chiqishni taklif etadi. Bu esa zamonaviy ishlab chiqarishni tashkil etishda yangi metodologik yondashuvlarni shakllantiradi.

Xulosa qilib aytganda, global ta'minot zanjirlarida logistika tizimlarining transformatsiyasi ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning eng muhim omillaridan

biridir. Logistika va ishlab chiqarishni yagona muvofiqlashtirilgan tizim sifatida tashkil etish orqali nafaqat xarajatlarni kamaytirish, balki tizimning umumiy barqarorligini va moslashuvchanligini oshirish mumkin. Shu bois zamonaviy iqtisodiyotda logistika tizimlarini strategik darajada rivojlantirish ishlab chiqarishni samarali tashkil etishning ajralmas sharti sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Christopher, M. (2016). *Logistics and Supply Chain Management*. Pearson Education Limited.
2. Russell, S., Norvig, P. (2021). *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. Pearson.
3. World Bank. *Logistics Performance Index Reports*.
4. OECD. *Digital Transformation and the Future of Logistics*.
5. McKinsey & Company. *Supply Chain Management and Innovation Reports*.
6. Slack, N., Brandon-Jones, A. (2019). *Operations Management*.
7. O'zbekiston Respublikasida logistika va transport tizimini rivojlantirishga oid me'yoriy hujjatlar.
8. Sobirovna K. D. et al. DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP-A SPRINGBOARD FOR ENSURING MACROECONOMIC STABILITY //Journal of Contemporary Issues in Business and Government. – 2021. – T. 2021.
9. Kuchimov A., Unnisa S. A., Najmiddinov D. DEFINING THE TYPES OF THE SHADOW ECONOMY //Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar. – 2024. – T. 1. – №. 1. – C. 65-70.
10. Qosimova D., Ko'chimov A. Fundamentals of investment environment in the process of digital transformation of the economy //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 5. – C. 55-59.
11. Akramovich N. A., Sarvar G., Yassim H. THE PLACE OF THE DIGITAL ECONOMY TODAY //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 95-99.
12. Худояров Р., Низаметдинов А. Малый и средний бизнес в условиях глобализации мировой экономики //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 6-2. – С. 188.
13. Luna A., Nizametdinov A., Xudayarov R. KORXONALAR FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING CHORA TADBIRLARI //Science technology&Digital finance. – 2023. – T. 1. – №. 5. – C. 34-40.
14. Sojida D., Bahrom H., Ali N. THE ROLE OF THE ECONOMY IN SOCIETY //PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS. – 2022. – T. 2. – №. 18. – C. 309-315.